

Het Mulier Instituut onderzoekt

ORGANISATIE- KRACHT VERENIGINGEN ONDER DRUK?

DOOR JANINE VAN KALMTHOUT EN RESIE HOEIJMAKERS (MULIER INSTITUUT)

Zes op de tien verenigingen hebben voldoende organisatiekracht. Dat is iets minder dan twee jaar geleden. Wat betekent dat voor verenigingen? Op welke aspecten is de organisatiekracht afgenomen en speelt dit bij bepaalde verenigingen meer dan bij andere?

ORGANISATIEKRACHT GEDAALD

Organisatiekracht staat voor de mate waarin sportverenigingen in staat zijn om hun sportaanbod voor de (potentiële) leden te organiseren. In 2018 scoorde 67 procent van de verenigingen voldoende of goed op de index organisatiekracht. In 2021 was dat 61 procent (figuur 1). Dit blijkt uit onderzoek van het Mulier Instituut onder het MI Verenigingspanel.

In 2021 hebben vier op de tien sportverenigingen de organisatie niet helemaal goed op orde: zij scoren 'onvoldoende' of 'matig' op organisatiekracht. Dit zijn vaker kleine verenigingen (≤ 100 leden), verenigingen zonder eigen accommodatie en verenigingen uit de categorie 'overige binnensporten' (o.a. zwemmen, bridge, darts). Bij alle typen verenigingen is sprake van een lichte afname van de organisatiekracht. Met name bij middelgrote (101-250 leden) en grote verenigingen (> 250 leden), verenigingen zonder eigen accommodatie en overige binnensporten is de organisatiekracht sterker afgenomen.

De index organisatiekracht bestaat uit vijf criteria: leden, kader, accommodatie, financiën en beleid. De score per criterium wordt ingedeeld in onvoldoende, matig, voldoende of goed. De scores op alle criteria samen bepalen de organisatiekracht. Verenigingen scoren het hoogst op het criterium leden (71% voldoende of goed in 2021) en het laagst op financiën en beleid (beide 40% matig of onvoldoende in 2021) (figuur 2).

DALEND LEDENTAL

De afgelopen twee jaar zijn de scores op de criteria leden (van 79% naar 71% voldoende of goed) en beleid (van 67% naar 60% voldoende of goed) gedaald. De scores op de criteria accommodatie, kader en financiën zijn nagenoeg gelijk gebleven (figuur 2). Opvallend is dat veel verenigingen zich zorgen maken over de financiële situatie van de vereniging gedurende de coronacrisis, maar de score voor financiën nauwelijks is verslechterd. Dit lijkt het gevolg te zijn van de financiële steunmaatregelen van de overheid.

IN 2021
HEBBEN
VIER OP
DE TIEN SPORT-
VERENIGINGEN DE
ORGANISATIE NIET
HELEMAAL GOED OP
ORDE

Daarnaast maken verenigingen zich veel zorgen over het verlies aan leden en vrijwilligers. Die zorgen om de leden zien we terug in de daling van de score op het criterium leden, met name bij zaalsporten en overige binnensporten. In 2021 hebben meer verenigingen te maken gehad met een (sterke) daling van het aantal leden dan in 2018 (40% 2021, 30% 2018), met name bij kleine verenigingen en overige binnensporten. In 2021 verwacht een kwart van de verenigingen (27%) dat het ledental het komende jaar zal dalen (16% in 2018). Desondanks zijn verenigingen niet pessimistischer dan twee jaar geleden over de toekomst van de vereniging voor wat betreft het ledental.

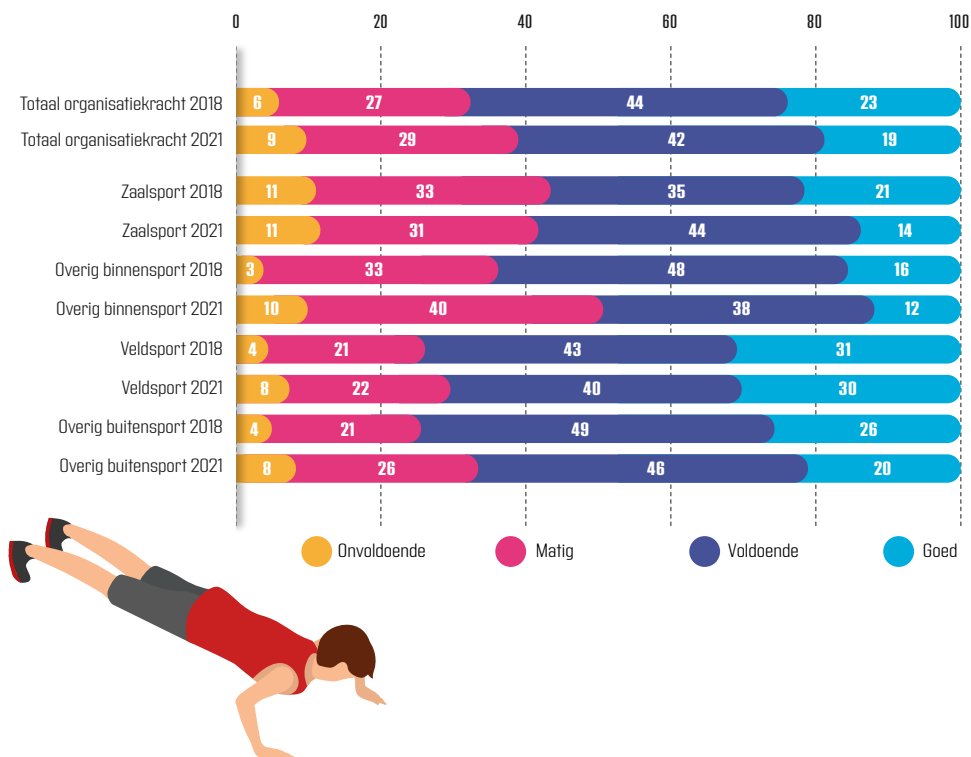
Bij 6 procent van de clubs vormt de huidige ontwikkeling van het ledental binnen één of twee jaar een bedreiging voor de vereniging en bij een derde (32%) is dat op langere termijn (over twee jaar of later) het geval. De kleine verenigingen (≤ 100 leden), de zaalsporten en de overige binnensporten zijn pessimistischer dan de andere verenigingen. Verenigingen geven vaker dan in 2018 aan te willen groeien in ledental door leden te behouden en de uitstroom af te remmen en zijn iets minder gericht op het werven van leden. Twee vijfde van de verenigingen geeft aan dat de coronacrisis (zeer) negatief is geweest voor de ontwikkeling van het aantal leden. Dit zijn vaker de zaalsporten en overige binnensporten dan de andere sporten. Wat betreft het criterium beleid zijn verenigingen in vergelijking met twee jaar geleden wat minder bezig met het maken van beleidsplannen en nagaan wat er leeft onder de leden.

WAT BETEKENT DIT VOOR DE TOEKOMST?

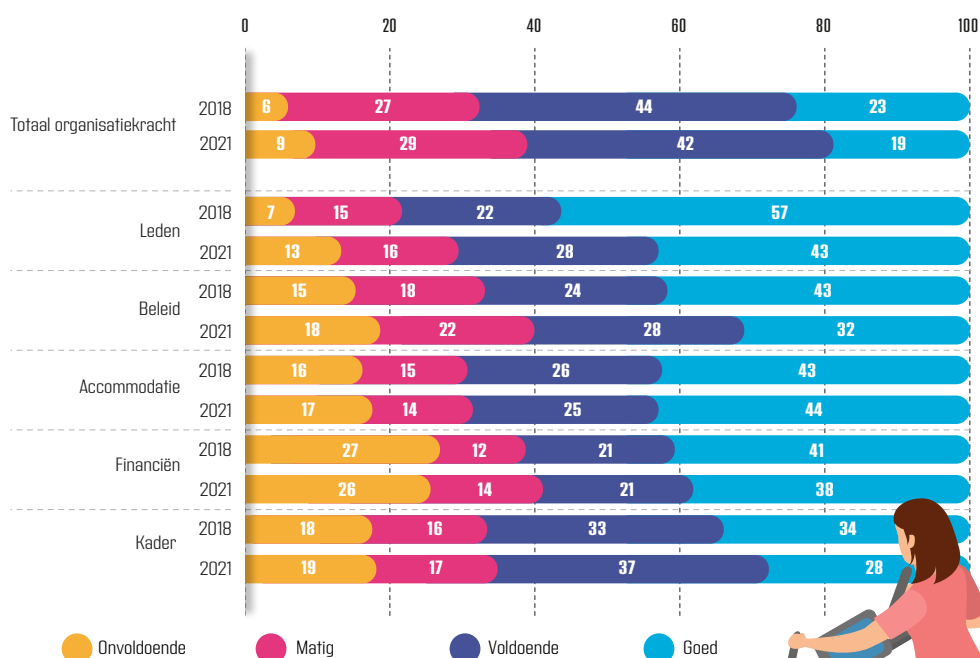
De vraag is hoe het gaat met de organisatiekracht van de verenigingen als de financiële steunmaatregelen van de overheid wegvallen en de ledentallen (verder) dalen. Minder leden betekent niet meteen minder werk op de vereniging, maar wel kans op afname van het aantal vrijwilligers en minder inkomsten uit contributie en kantine. Daarmee komt de organisatiekracht van de vereniging mogelijk (verder) onder druk te staan. Dat geldt met name voor zaalsporten en overige binnensporten, waar de afgelopen jaren de organisatiekracht het sterkst is gedaald.

Meer informatie over organisatiekracht, maatschappelijke oriëntatie en vitaliteit van sportverenigingen is te lezen in het factsheet 'Vitaliteit sportverenigingen in Nederland' (Mulier Instituut, 2021).

Figuur 1 Organisatiekracht sportverenigingen naar type sport in 2018 (n=442) en 2021 (n=549, % sportverenigingen)

Figuur 2 Index organisatiekracht sportverenigingen in 2018 (n=442) en 2021 (n=549, % sportverenigingen)

Bron: Mulier Instituut, Verenigingspanel winter 2018/2019 en februari 2021.